

ZR.5144.22.2022

**Parafia Rzymskokatolicka
pw. św. Marii Magdaleny
ul. Polna 2
67-124 Nowe Miasteczko**

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 36 ust. 1 p. 1 i 3, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 89, art. 6 ust. 1 p. 2 lit. a, art. 7 p. 1, ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840, t. j.), stosownie do § 12 Rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r., poz. 81, t. j.), oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 2000, t. j.), po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez ks. Wojciecha Ratajewskiego Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia na

prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku - ołtarzu głównym wraz z obrazem Ukrzyżowania, stanowiącym element wystroju i wyposażenia kościoła parafialnego pw. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku, wpisanym do rejestru zabytków pod nr L-B-63 poz. 1 i 4, w następującym zakresie:

Struktura i elementy złożone.

1. Oczyszczenie powierzchni ołtarza z niezwiązanego kurzu i luźnych nawarstwień pylistych. Rozspojenie wadliwych i obluzowanych połączeń stolarskich, usunięcie wtórnych gwoździ.
2. Demontaż połączony z inwentaryzacją. Przewiezienie do pracowni.
3. Dokładne badanie stanu zachowania, technologii i zakresu występowania warstw pierwotnych – sondy, odkrywki, ew. badania analityczne.

Podjęcie czynności określonych poniżej warunkuje się przedłożeniem w biurze Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków opracowania zawierającego:

- **wyniki badań obiektu z zakresu historii i historii sztuki,**
- **wyniki badań technologiczno-konserwatorskich,**
- **interpretację ww. badań wraz z wnioskami, w odniesieniu do historii obiektu**

i datowania warstw,

- *określenie warstw technologicznych proponowanych do usunięcia wraz z uzasadnieniem,*
  - *określenie sposobu i zakresu prowadzenia prac restauratorskich w oparciu o wyniki badań i rozpoznanie stanu zachowania obiektu,*
  - *przedstawienie wstępnej koncepcji sposobu wykonania prac restauratorskich.*
4. Usunięcie przemalowań ze struktury ołtarza metodami mechanicznymi i chemicznymi, po przeprowadzonych próbach.
  5. Usunięcie przezłóczeń wykonanych w technice olejnej w miejscach gdzie prace etapu I i II nie zostały przeprowadzone.

Po usunięciu przemalowań i przezłóczeń konieczne jest przedstawienie Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu (w formie elektronicznej lub wydruków) lub dokonanie oględzin obiektu w celu sprecyzowania sposobu wykonania prac restauratorskich.

6. Oczyszczenie powierzchni drewna od odwrocia – mieszaniną benzyny, wody i detergentu.
7. Dezynsekcja i dezynfekcja obiektu preparatami HylotoX i Permethrin komplet.
8. Impregnacja osłabionych i zniszczonych elementów struktury i wystroju ołtarza metodą kąpieli i powlekania przy użyciu roztworu Hekolu I-50 w kompozycji rozpuszczalników (ksylen, toluen, aceton).
9. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich i metalowych gwoździ.
10. Wymiana osłabionych elementów drewnianych, których osłabiona struktura nie spełnia zadań konstrukcyjnych oraz wzmocnienie odkształconych i spękanych części od odwrocia.
11. Sklejanie pęknięć. Uzupelnienie rozeschnięć, szczelin i pęknięć taszlami z drewna identycznego gatunkowo na kleju glutenowym.
12. Uzupelnienie i rekonstrukcja brakujących zapraw, zaprawą kredowo-klejową modyfikowaną plastyfikatorem (zmydlony воск pszczeli).
13. Przygotowanie zapraw pod polichromię i złocenia przez szlifowanie ich powierzchni papierem ściernymi tamponami miękkiego materiału.
14. Uzupelnienie ubytków pulmentu naturalnym bolusem dobranym kolorystycznie do zachowanego i rozróżnieniem na partie matu i poleru (pulment żółty i czerwony).
15. Wykonanie scaleń złocen przez uzupelnienie brakujących fragmentów i wykonanie rekonstrukcji złotem płatkowym tam, gdzie złocenia nie są zachowane.

Przystąpienie do powyższych prac warunkuje się przedstawieniem próbnego sposobu uzupelniania złocen, ich rekonstrukcji i scaleń, do akceptacji przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

16. Zabezpieczenie dolnych partii złocen narażonych na mechaniczne przetarcia roztworem Paraloidu B-72 w alkoholu.
17. Uzupelnienie warstwy malarskiej w pierwotnej technice, po akceptacji komisji konserwatorskiej.

Przystąpienie do powyższych prac warunkuje się przedstawieniem próbnego sposobu uzupelniania ubytków warstwy malarskiej, do akceptacji przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

18. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem damarowo-woskowym i pastą z woskiem mikrokrystalicznym.

19. Montaż ołtarza w pierwotnym miejscu, z korektą i usztywnieniem konstrukcji utrzymującej obiekt.
20. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej – fotograficznej i opisowej rejestrującej stan zachowania i przeprowadzone zabiegi.

Obraz.

1. Demontaż obrazu z ołtarza i zdjęcie z krosien, zabezpieczenie zwinięciem na wałek i przewiezienie do pracowni.
2. Oczyszczenie lica obrazu z wtórnych werniksów i z nadmiaru lepiscza, które przesączyło się na lico obrazu.
3. Sprasowanie obrazu licem do stołu na stole niskociśnieniowym celem likwidacji deformacji lica.
4. Korekta kitów i opracowanie ich zgodnie z teksturą otoczenia.
5. Nabicie obrazu na zastane krosna.
6. Korekta scaleń kolorystycznych lica farbami olejno żywicznymi odsączonymi na bibule z nadmiaru spoiwa i werniksem damarowym jako spoiwem.
7. Położenie werniksów końcowych w dwóch warstwach; satynowego przez powlekanie i matowego przez natrysk.

Badania konserwatorskie oraz prace konserwatorskie i restauratorskie zostaną wykonane zgodnie z załączonym *Programem prac konserwatorskich ołtarza głównego z obrazem Ukrzyżowania w kościele pw. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku* opracowanym przez konserwatora dzieł sztuki D. Biedrońską-Krówkę w 2022 r.

Termin ważności pozwolenia: 31.12.2027 r.

Niniejsze pozwolenie, stosownie do § 12 ust. 2 wyżej cyt rozporządzenia, wydaje się pod warunkiem spełnienia przez inwestora następujących obowiązków:

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu działań,
- obowiązku kierowania badania konserwatorskimi, pracami konserwatorskimi i restauratorskimi przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 37a ustawy;
- przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed rozpoczęciem prac, a w toku prowadzenia prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby:
  - imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej pracami konserwatorskimi i restauratorskimi przy zabytku,
  - dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ustawy,
  - oświadczenia osoby, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku wykonywania badań.
- prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac, w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć, i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac lub badań,

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności,
- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac,
- dokonania odbioru końcowego wykonanych badań i prac przy udziale przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

u z a s a d n i e

W dniu 28.11.2022 r. wpłynął wniosek ks. Wojciecha Ratajewskiego Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku, w sprawie udzielenia pozwolenia na prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich przy ołtarzu głównym wraz z obrazem Ukrzyżowania, stanowiącym element wystroju i wyposażenia kościoła parafialnego pw. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku.

W związku z tym, iż planowane prace dotyczą zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków pod nr B – 63 poz. 1 i 4, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z dnia 4.01.1972 r., zgodnie z artykułem 36 ust. 1 p. 1 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie badań i prac konserwatorskich i restauratorskich wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Ołtarz główny z kościoła pw. św. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku jest jednoosiowy, wolnostojący, ma kompozycję architektoniczną. Dwukondygnacyjne dzieło utrzymane jest w stylu późnobarokowym. Jego kulisowe retabulum jest artykułowane przez parę kolumn, niosących bogato profilowane, uskokowe belkowanie. W centralnej części ołtarza znajduje się obraz Ukrzyżowania. Obraz wykonany został w technice olejnej na płótnie o kształcie prostokąta, zamkniętego naczółkiem.

Ołtarz w części poddano pracom konserwatorskim w 2011 r. Wykonano wówczas konserwację rzeźb, części złocen i zwieńczenia. Te elementy nie są objęte planowanym obecnie pracom. Konieczne jest jednak poddanie konserwacji pozostałych elementów ołtarza, których stan zachowania wymaga podjęcia prac. Drewno porażone jest przez owady, które spowodowały uszkodzenia. Powierzchnie polichromowane jak i złoczone są zabrudzone, pokryte warstwami wtórnych przemalowań. Widoczne są ubytki formy rzeźbiarskiej, dekoracji snycerskich. Dostrzec można głębokie spękania i przetarcia polichromii, odspojenia łusek zaprawy wraz z polichromią i warstwą pozłoty. W wielu miejscach dostrzec można odspojenia i wykruszenia historycznej malatury.

Wymienione powyżej względy przemawiają za koniecznością przeprowadzenia badań konserwatorskich oraz prac konserwatorskich i restauratorskich w pełnym zakresie. Głównym założeniem planowanej konserwacji jest przede wszystkim właściwe wzmocnienie substancji zabytkowej. W tym celu przeprowadzone zostaną badania konserwatorskie, które pozwolą dogłębnie rozpoznać obiekt. Ponadto, planowane prace pozwolą zabezpieczyć zabytkową substancję przed dalszym niszczeniem. Utrwalenie i wzmocnienie struktury oraz zabiegi restauratorskie pozwolą na odtworzenie wyglądu obiektu zbliżonego do oryginalnego.

Program prac został zaakceptowany pod względem merytorycznym. Zgodnie z jego założeniami, planowane działania obejmą pełny zakres prac badawczych, konserwatorskich i restauratorskich, których wynikiem będzie przywrócenie walorów estetycznych i wartości

artystycznych ołtarza oraz uczytelniczenie zachowanych wartości historycznych i naukowych. Ponadto przeprowadzenie badań konserwatorskich doprowadzi do pogłębienia wiedzy na temat zabytku. Z uwagi na fakt, iż planowane badania i prace dotyczą cennego obiektu, w sentencji decyzji określono obowiązki Inwestora, które należy spełnić dla umożliwienia sprawowania właściwego nadzoru konserwatorskiego nad prowadzonymi badaniami i pracami. Do wprowadzenia warunków w decyzji upoważniają konserwatora zabytków m.in. przepisy wyżej cyt. Rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., a także zapisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku.

Wobec powyższego na podstawie na podstawie art. 36 ust. 1. p. 1, art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 7 p. 1, art. 6 ust. 1 p. 2 lit. a ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego, orzeczono jak w sentencji niniejszej decyzji.

Informuję, że:

1. Wojewódzki Konserwator Zabytków, zgodnie z art. 47 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania robót określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
2. pozwolenie może być cofnięte lub zmienione w razie ujawnienia, po jego wydaniu, nowych okoliczności, które mogą mieć wpływ na zakres prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac, robót, badań, innych działań, stosownie do § 12 wyżej cyt. rozporządzenia.

p o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z zadaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 107d ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

z up. Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków
Kamila Dorogalska
Zastępca Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków